

Avatud Majad nr. 26
Linnahall koos Raine Karbiga

15. oktoober 2016

Avatud Majad on ekskursioonide sari, mis viib arhitektuurihuvilised tuntud hoonetesse, kuhu tavaliselt ei pääse. Ekskursioone korraldab Eesti Arhitektuurimuuseum.

Programm ja ajakava

14.00 kogunemine linnahalli peaukse ees, Mere pst 20b, Tallinn. Erikülalisena juhatab ekskursioonil teed ja annab selgitusi maja arhitekt Raine Karp. Lisaks tutvustab Inga Raukas büroost Allianss Arhitektid linnahalli rekonstrueerimise lähteülesannet. Ekskursioon lõpeb 15.30.

Grupijuht Mait Väljas EAM-i teadur-kuraator

Tallinna linnahall on maja, mida tõenäoliselt teab iga eestimaalane. Ja tõenäoliselt teab seda ka vähemalt iga teine välismaalane, kes on viimaste kümnendite jooksul Tallinna külastanud. Suur linnaehituslik dominant, mis ühendab kesklinna merega, polegi nagu traditsioonilises mõttes maja – esifassaad, seinad, katus –, vaid pigem maastik, küngas, mida ületades avanevad uhked vaated linnale ja merele või kuhu saab sisse minna. 1976–1980 valminud suurehitise autoriks on üks Eesti jõulisemaid arhitekte Raine Karp koos kolleeg Riina Altmäega. Projekt valmis RPI Eesti Tööstusprojekti. Sisearhitektuuri kavandajad Ülo Sird ja Mariann Hakk, konstruktoriks oli Ago Kuddu.

Moskva olümpiamängudeks V. I. Lenini nimelise kultuuri- ja spordipaleena ehitatud, kuid suupärasemalt linnahallina tuntud hoone käänulisest ajaloost saaks kirjutada keeruka mitmeosalise romaani. Paljudel inimestel seostuvad linnahalliga isiklikud mälestused. 1983. a pälvis linnahall Rahvusvahelise Arhitektide Liidu (UIA) biennaalil „Interarch” peapremia ja kulmedali, 1984. a määrati hoonele NSV

Liidu riiklik preemia. Pärast valmimist on linnahalli projekti avaldatud paljudes ajakirjades ja raamatutes, kirjutatud hulk erinevas võtmes artikleid ja viimastel aastatel on linnahalli võimalikku tulevikku silmas pidades tehtud arhitektuuritundengite (sh välismaiste) poolt mitmeid kursuse- ja diplomitöid. Suurejoonelisemalt esitleti linnahalli Eesti ekspositsioonis 2012. a Veneetsia Arhitektuuribiennaalil (põhjalik kataloog

on allalaetav siit: www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:120198), kui Veneetsiasse viidi ka osa linnahalli mööblit. Kultuurimälestisena riikliku kaitse alla võeti hoone 1997. a. Hoolimata suurest tähelepanust on alates 2010. aastast üha halveneva seisukorra tõttu (eriti interjööri) hoone olnud laiale avalikkusele suletud.

Hetkel koostatakse Allianss Arhitektide poolt hoone omaniku ehk Tallinna linnavalitsuse tellimisel linnahalli rekonstrueerimise lähteülesannet. See ei tegele veel hoone ümberprojekteerimisega (mis on uutele funktsioonidele kohandamise puhul ilmselt vältimatu), vaid pakub välja võimalikud stsenaariumid hoone

edasiseks otstarbekaks kasutuseks.

Lootus, et linnahallile paari aasta möödudes ka päriselt lõpuks uus elu sisse puhutakse, igal juhul hetkel veel püsib.

Jääb ainult imestada, kuidas realistina oli arhitekt Karp pessimistlik nii suure hoone kasutusvõimaluste osas juba enne hoone avamist 1979. a, hoopis teise riigikorra ja majandussüsteemi tingimustes:

„Linnahalli arhitektuurilise põhimõtte on tinginud hoone asukoht linna ja mere vahel – maa-alal, kus ehitus võib häirida vanalinna vaadet merelt ja sulgeda mere vaate linnast. Seetõttu on hoonega püütud luua mitte tõket linna ja mere vahele, vaid silda – s.o võimaldada inimesi üle hoone mere äärde minna, kasutada hoone katust käiguteena ja terrassidena, tekitada uusi vaaterakursse nii mere kui ka vanalinna poole vaatamiseks.

Hoone on projekteeritud nii madal kui saali tehnoloogia lubab, välisviimistlusmaterjalid on valitud sobivad vooderdama „mereäärse künka” nõlvu – murunõlvad, kihiline dolomiit (paekivi pole ENSV ehitustööstus enam suuteline tootma) ja viimistlemata betoon. Klaasipinda on kasutatud minimaalselt. Autorite lootuse kohaselt peaks linnahall, vaatamata oma suurtele mõõtmetele (ca 160 x 300 m), jääma pärast mereäärsele parki puude istutamist küllaltki märkamatuks.

/.../

Linnahall on ainult esimene samm Tallinna kesklinna mereäärse territooriumi linnale tagasivõitmise protsessis. See protsess võib kesta terve inimpõlve. Linnahalli arhitektuuri kontseptuaalseid väärtusi või puudusi võib objektiivselt hinnata alles selle protsessi lõppstaadiumis, kogu mereäärse territooriumi väljakujunemise foonil. Sama problemaatiline on olukord hoone funktsiooniga. Kas hoone eksploateerijad suudavad tagada niisugust repertuaari, mis 4000–5000 inimest regulaarselt kodut televiisorite tagant välja meelitab?”

Raine Karp. Tallinna linnahall. – Ehitus ja arhitektuur, 2/1979.

RAAMATUSOOVITUS

Arhitekt
Raine Karp
Architect
Raine Karp

Arhitekt Raine Karp

Ülevaate teose Eesti ühe mõjukama ja originaalsema ehituskunstniku loomingust, mis hõlmab nii Raine Karbi kavandatud elamuarhitektuuri, arhitektuurivõistluste töid kui ka tähtseid nagu Tallinna Linnahall, Eesti Rahvusraamatukogu ja tänaseks lammutatud Sakala keskus. Kronoloogiliselt koostatud teos sisaldab üle 80 projekti ja ehitise, mis on valminud 1960. aastate algusest kuni viimaste aastateni välja. Arhitektuuriajaloolase Mait Väljase artikkel avab Karbi kui isepäise ja kompromissitu loojanatuuri olemust, keskendudes põhiliselt tema nõukogude perioodi ehitistele. Rikkalikult uute ja arhiivifotode ning joonistega illustreeritud raamat sisaldab inglisekeelseid paralleeltekste.

Koostajad: Raine Karp, Mait Väljas
Kujundajad: Mariana Hint-Rääk, Agnes Ratas
Tõlkija: Adam Cullen
Eesti Arhitektuurimuuseum, 2016

Müügil soodushinnaga 22€
Arhitektuurimuuseumi raamatupoes

Lisainfo:
info@arhitektuurimuuseum.ee
tel +372 625 7000

